

Kunsteistkummend

lühhest iutlusse = öppetust

fest u h h est, mis on tarwis.

Joan. 11, 25.

„Minna ollen ülestoušminne ja ello; kes minno
siese usjub, se peab ellama, ehk temma tül sureb!“

Geistforda trüffitud.

Tallinnas, 1838 aastal.

Drúkkitud Lindworsfi þárriatte firjadega.

Daß in nachstehender Schrift nichts gegen die Grundsätze der Augsburgischen Confession enthalten sey, wird hierdurch von Einem Kaiserlichen Ebständischen Provincial-Consistorium attestirt.

Reval, Dom, den 13. September 1832.

Im Namen und von wegen Eines Kaiserlichen
Ebständischen Provincial-Consistorii

Arnold. Friedr. Joh. Knüpfner,
Assessor Consistorii.

Ehr. Heinz. Hirschelmann,
Consist. Secr.

(L. S.)

Der Druck ist gestattet.

M. von Engelhardt, Censor.

Dorpat, den 22. Juny 1833.

(L. S.)

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

83739

I.

Matt. 16, 26.

„Mis kasso on inimesel sest, kui temma keik se
ma-ilma kasuks saaks, agga omma hingele kahjo teeks?
Ehk mis tunnastamisest hinda woib innimenne anda
omma hinge eest?“

Sui wägga piisut mõtleb ma = ilm kül selle peä-
le, mis se salmikenne õppetab! Kui wägga piisut
on kül neid, kes omma hinge peästmist omma ello
keigesuremaks murreks peawad! Ka teie, kes teie sed-
dasinnast õppetust loete, kas teie ollete sedda asja
wahhest enneste mele jo tulletanud, ja sedda mõda ka
teinud? Dns nenda; siis tunnete süddamest kül tõssi
ollerwad, ja ütlete minnoga: „Mul on hing ja ihho.
Mo hing peab iggaweste ellama, ja õnnistukses, ehk
hädas ning waewas ollema. Hing woib ilmaotsata
surema waewa ehk rõmo õsjalisseks sada, kui ihho.
Ep olle sest asja, kas ma need monned aastad, mis
ma siin ma-ilmas ellan, waesusseks ollen, ehk kas mul
keikist kül on; kas mo surelikkud liggimesed mind
au sees, ehk alwaks peawad; kas mo ihho terwe on,
ehk haige; kas tal wallo on, ehk hõlbus asfi. Ei te
need asjad paljo wälja; surm on meile keikile teada,
ja on meie keikide liggi: „Mullast olled sinna lodud;
mullaks pead sinna fama!“ — pea ehk õõldakse se
fanna ka minno kehale. Ja kui surma tunnikesel ka
keik ma-ilm mo kasuks olleks; mis kasso mul sest ol-

lefs? Mis jahhutamist se annaks? Agga kas mo hing iggaweste onfaks saab, ehk iggawesse wallusse; kas ta pühha inglilde ja keige onsa pühhadega, Summala au järje ees saab ollema, ehk kas tedda moistetaks nutma ja ulluma ja hambad kirristama kurratide ja keige hukkamoistetud waimude seltsi pörge, kus temma us ärra ei sure, ja se tulli ärra ei kustu, — wata, se on se suur küssimenne, mis ma ennese käest ei peaks küssimatta jätma. Et ma woiksin pöggeneda tulleva wihha eest, ja et mul woiks oösa olla pühha rahwa pärrandussest walguöse sees, se peaks kül minno keigesurem murre ollema. Kas se on ehk minno murre? Misfugguse ilma peäle on mo meel keigeennamiste mötlemas? — sellesinnatse ehk tulleva ilma peäle? Kumba püan minna hoolsaminne? Eks ma saggedaste weel ei küssi: Mis pean ma söma? ehk mis pean ma joma? ehk misga pean ma ennast katma? Agga millal ollen sure hologna ennese käest ehk küssinud: „Mis pean ma teggema, et ma onfaks saan?“ Kui ma omma hinge eest mitte keigesuremat hoolt ja murret ei kaäna, ma siis woin töeste teäda, et põlli, mis saab tulles, on pahha, ja wägga kartusse wäart.“

II.

1 Joan. 3, 4.

„Pat on se, mis kässo wasto on.“

Pattune, kas sa olled jo küssinud, mis pat on? Kas sa olled ial Summala sanna seest jo otsinud, et sa olleksid diete woind teäda, mis wägga hirmus asfi pat on? Kui ep olle sa sedda weel teinud, egga sedda tundmist weel püüdnud, oh, siis on so luggu

önneto — wägga önneto. Seft sa pead siis kül sure kartusse sees ollema, et sa wahhest onfaks ei sa. Pannne ärraselletamisse sanna diete tähhele. Pallu sure hologna Summalat, ja ütles: Tšsand, öppetä mind patto diete tundma. „Pat on se, mis kässo wasto on.“ — Misfugguse kässo wasto? — Keigepühama Summala kässo wasto. Kust sedda kässo leida? — Summala kümne kässo seest. Kas ma neid ial öige kartlikko süddame ning wärrisewa heälega ollen ehk luggenud, ja ennese käest küssinud: ehk ma wahhest ühhe ehk teise neist pühhast kallist kässodest ollen ülleastunud? Kas ma ial ollen selle peäle kül möttelnud, et kässo ülleastminne otsenenda möttele, kui sanna ja teggudega sünnib? Kas ma ollen sedda ial omma mele ehk tulletand, et Summala käst on waimolik? Et ta lähhab meie möttele, meie süddame nou ja püüdmisse peäle? Et igga rojane mötte jo on kässo ülleastminne? Et igga lihhalik himmo justaminne pat on? „Et innimesesd peawad arro teggema kohto päwal iggaühhest tühjast sannaft, mis nemmad on räfinud?“ Matt. 12, 36 — sel hirmsal, kartusse wäart päwal, mil Summal, kes süddamed läbbikatsub, meie süddame keigesallajamad asjadgi kohto ette toob. Oh, kui wägga paljo tühjad mötled on kül minno melest läbbikäinud, ilma selle peäle mötlematta, et iggaüks neist jubba pat on! seft et Summala sanna ütles, et „keif innimesse süddame möttette mötlemisesd on üsna kurjad iggapäwa“ 1 Mos. 6, 5. Kui mitto tühjaid sanno ei olle minna iggapäwa ommaft suust kül wäälalopinud, ilma selle peäle mötlematta, et iggaühhest neist kohto päwal pean arro teggema! Matt. 12, 36. — Millal on mo möttette ehk sannade kurjus mo süddant ial ehk kihhutanud, kartes ning wärristes Summala pole öhkada: „Oh Summal, olle mulle pattusele armolinne!“ — Kui pat on se, mis kässo wasto on, ehk, kui keif, mis möttette, sannade ning teggude po-

lest, kääso fanna järrele on teggematta jänub, nenda sammoti pat on, kui keik, mis selle wästo tehtud, mis kääst kelab; ja nenda aäsi on: oh kui mitme eest tul-
leb mul siis kosta, mis mo mele wahhest ep olle tulnudke! Ja siiski ollen mittokord kül ütelnud: „Meie olleme teinud, mis meie ei piddand teggema; meie olleme teggematta jättnud, mis piddime teggema, ja „ep olle meie lihha sees terwist ühtegi.“ Ma ollen Summalat pilkanud, et ma omma uledega ollen tunnistatud, mis ma ommas süddames ep olle tunnud! Jesand, oh anna, et mo südda ärkab, et ma diete tunnen, mis pat on!

~~~~~

III.

Rom. 3, 23.

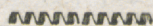
„Keik on patto teinud, ja on Summala auust ilma.“

Keik — ja sellepärast ka sinna, kes sa sedda loeb, ja minnaga. Meie olleme patto teinud, se on, meie olleme Summala kääso wästo teinud; sest, „ei olle, kes dige on, ei ühteainustki.“ Rom. 3, 10. ep olle ühteainustki, kes Summala kääso olleks piddanud. Keik Temma kääso seadusjed olleme ülleastunud, olgo teo, ehk fanna, ehk kurja himmude läbbi. Sü, mis meie peäle tunnistab, on raske, agga tunnistus on dige. Katskem asja järrele, agga pallugem Summalat, et Ta meie süddamed walguštaks. Wotta omma kümme kääso kätte, ja loe. Meie olleme esimesse kääso wästo teinud, sest et meie monne mu asja peäle ennam olleme lootnud, kui ellawa Summala peäle, ja olleme neid ennam armastanud, kui ellawat Summalat. „Sinna pead Jesandat, omma Summalat armastama keigest ommast süddamest.“ Matt. 22, 37. Selle sees olleme wägga taggasi jänub. Teine kääst

lähhäb selle peäle, kuida meie Summalat peame tenima, ei mitte üksipäinis wäljaspidise kombega ja silma nähjes, waid waimus ja tões. Oh kui pisut on meil sedda suurt hoolt olnud, ja sedda diiget süddame kumardamist, ja sedda diiget, tõsist armastust, misga Tedda aina üksipäinis tenitakse diete! Sa ütled, et sa ep olle ial neednud, egga kurja wandunud, ja arwad ennast teise kääso piddanud. Agga ütles, eks sa ep olle ial, kui sa Summalat pallusid, ehk pühhas kirjast lugesid, Summala pühha nimme, ilma ommas süddames Temmale au andmatta, — ehk wahhest ilma mõtlemattagi — ommast suust wälja ütelnud? „Ei jätta Jesand tedda nuhtlematta, kes Temma nimme kurjaste prugib.“ Kas sa olled pühhapäwa ikka ses pühhas teggemises piddanud, mis kolmas kääst sind õppetab? Kas olled iutlust ja Summala fanna ni sure holega kuulnud ja omma elloparrandamist ni tõeste ja täieste ikka püüdunud, et kääst ei woi middagit so süüks arwata, ei mõttete, ei sannade egga teggude polest? Ja kas mul weel ehk tarwis ka teise laua kääsud, so kääst keik kääsida? — Kas sa armastad omma liggimest, kui isseennast? Kas sa olled igga mehhele teinud, mis sa tahhad, et teised sulle peawad teggema? Eks sa ep olle ial sannakuulmatta olnud omma wannematte wästo? Kas sa tead, et kes omma wenna peäle ilmaasjata wiha kannab, Summala ees on tapja? Matt. 5, 22; et kes naese peäle tedda himmustades agga watab, Summala ees jo abiello riknud. Matt. 5, 28; et sallalik petminne, ja kui sa ei aita waest, ehk sul kül warra ja joudo selle tarwis ka on, Summala ees on wargus? et igga ilmaarmota mõtte on kahheksama, ja igga omma kääso püüdja sowiminne jo ühheksama ja kümne ma kääso ülleastminne? — Keik, keik olleme pattused; sest ei te meie sedda paigast mitte mis kääst kääsib, ehk olleme agga walmis sedda teggema, mis ta kelab.

Mis ollen ma siis teinud, mis ollen ma teggematta jätnud? „Keif olleme patto teinud.“ Mis on mo lugu? Mo luggu on üks patto ja waewa luggu. Agga mišpärast ep olle minna sebda mitte paljo enneminne tunnud? Sepärast et pat mo filmad tõe walguše wasto tüntsiks on teinud.

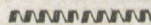
IV.

Kal. 3, 10.

„Arranetud on iggaüks, kes ei ja keifide siise, mis kirjotud on kässo ramatusse, et ta sebda keif peab teggema.“

Mis tähendab se kartuše wäärt fanna: arranetud? Arraneedminne on Summala pühha wihha tunnistaminne, ja et Temma ei woi sallida ei patto, egga pattoteggiad. „Kes jouab Temma palle ees seista sest aiašt, kui Ta wihha touseb.“ Paul 76, 8. Agga kes on arranetud? Iggaüks, olgo noor ehk wanna, olgo rikkas ehk waene, olgo oppind mees ehk oppimatta, kes keif omma ello aega Summala käsks ep olle jänud, egga möttette, sannade ning teggude polest, täieste ep olle teinud, mis käs tahhab, egga polle ennašt ka täieste wabba sest piddanud, mis käs kelab, egga ikka meles piddanud, et käs on waimoli, ja et ta suremat, kui sebda tahhab, mis agga filmaga on nähha. Ja selle jures pea ka meles, mis on ööldud, Jak. 2, 10. „Kes keif sebda kässo-oppetust peab, ja uhhe kässo-fanna wasto eksib, se on keikist sualluseks sanud.“ Ja nüüd pea arro: Kas ükski pääw, ükski tund, ükski filmapilk ehk möda lainud, mil sa hopis nisuggune olnud, kui käs tahhab? — Arraneedmisše alla on moistetud iggaüks kässo ülleastuja ja iggaühhe ülleastmisše pärrast; ei mitte ükspäinis Summalakartmatta tö ning teggemisše, tapmisše, abbiello-

rikmisše, egga nende sarnaste armwalikko pattude; waid ka iggaühhe pattuse mötte ja igga filmapilkmisše pärrastki, mil sa Summalat, omma Jesandat, ei wötnud armastada keigest ommašt süddamešt, keigest ommašt hingest ning melest. Dh, kui mittokord on käs arraneedmist sebda möda, sulle ning mulle kül kulutanud! Summala kangel wihha on ta aastast aastani meile kül ilmutanud; sest aastast aastani olleme Summala wasto patto teinud. — Agga kas se peaks töeste ka nenda ollema? — Näita mulle pühha kirja seest, et se ep olle nenda? — Mis sa ütled? Dn iggamees töeste arranetud, kes patto teeb? Ja ollen minna töeste keif omma ello aega uhtepuhko patto teinud? Dn se töes, et ma, Summalat auustades, ep olle uhteainustki kirja möttet mötlematta, uhteainustki pahha fanna rakimatta, egga uhteainustki öala tö teggematta jätnud, egga ellades ep olle Summala pärrast teinud, mis mo kohhus, egga patto wasto Temma pärrast seisnud? Kas siis keif mo ello ep olle muud olnud, kui kurjus ja pat? Kas siis ollen keelmatta Summala needmisše al? Dh sebda õnnetumat luggu! Ja siiski ollen ma tännini hopis rahhul woinud olla; ollen ilma makartmatta igga dheto ennašt woinud mahhabeita, ja igga hommiko maggamašt üllestousta, ja ilma mötlematta, et neid heidetasse pörgo, kes on Summala needmisše al? — Dh minna wägga pimme ning tuima, kowwa süddamega innimenne!

V.

Rom. 6, 23.

„Surm on patto-palk.“

„Dat on se, mis kässo wasto on.“ 1 Joan. 3, 4. Dat on selle wasto, mis moistlikko lomade kofta on

õige, ja mis Jummalast õige ello kombeks neile on seatud. Pattust, keigest pattust, iggaühhest pattust rägitalse siin. Surm saab tõeste ja õigussega igga patto palk ollema, ja olgo mõtette, ehk fannade, ehk teggudega tehtud. Agga mis on surm? — Ihho surm on ihho lahkuminne hingest. Sa olled pattune, ja sedda patto palka olled ka keigest wallust ja haigussest, mis so ihho hana liggemale saatwad, jo hakka nud-tundma. Sinna nüüd olled furrelik innimenne. Ihho surm, ehk ihho lahkuminne hingest, saab ihho mullasse jälle taggasi saatma, kust temma on lodud. Agga surm tähhendab ärraselletamisest fannas ennam weel — tähhendab ka hinge surma. Sa mis se on? Hinge surm on paljo hirmsam asj weel, kui ihho surm onge; sest et hing on paljo kallim, kui ihho. Hinge surm on hinge lahkuminne Jummalast, kes on temma ello, ning temma õnnistus. Sest surmast tulles sepärrast keigewimaks pat ilmakeelmatta, ja warra ehk hilja otsato süddame ahhastus ning wallo, sest et innimenne Jummalas sõbrussest ei holind, egga keigest sest rohkest õnnistussest, mis sest sõbrussest tul- leb. Sest Jummal isse on hingele, mis hing on ihhule. Ei olle waimolik-, ehk hinge surm mitte, et innimenne temmas ennesest ennam widdagi ei teaks, egga tunneks; waid et temma ennast Jummalas näust ning Temma armust ilma tunneb ollewad. „Sest Sin- no heldus on ello;“ Paul 63, 4, agga Sinno wihas- taminne on surm. Wata se on so luggu, mo armas ka-pattune, kui sind ei tehta ellawaks Jummalas armo läbbi, mis sind pörab. Sinna olled ülleastmisest ning patto sees furnud, ja kui sa ei anna en- nast ellawaks tehja Jummalas Waimo läbbi, mis sulle- gi palkutakse, ja sa furred nenda ärra; siis sa saad ni õnnetumaks, kui sa se läbbi olled, iggaweste jama: sest surm, kust siin rägitalse, on iggaweste ello wasto, mis „on Jummalas armo and Kristusse Jeesuse meie

Jeesanda sees.“ Rom. 6, 23. Sa kui waimolik surm, ses mis temma sadab, so siin mailmas, waew ja hädda on — ja ei woi ükski sedda sallata, kes agga töt tahhab tunnistada — oh, mis hädda ja waewa peab temma siis teises ellus wist saatma? Kes woib sedda ärraräkida. Poeme kirjast ühhest „usfist, mis ei surre ärra,“ pühha süddame-tunnistusse läbbi hinged närvi- mast, ja ühhest „tullest, mis ei kustu ärra,“ ihho ja hinge hukka saatmast pörgus; ja „nutmisest, ullumis- sest ning hammaeste kirristamisest;“ ja se keif peab iggaweste aiaks ollema. Agga, ütled sinna, eks nuht- lus ei sa nenda mitte surem ollema, kui ülleastminne ollige? Rõsta mulle enneminne: Eks Jummal polle tõsine, agga keif innimesed wallelikud? Sa Temma isse ütled: „Patto palk,“ mis pat õigussega wäart, ja ei woi temmale tullematta jada, „on surm.“ Omma tõe pärrast peab Jummal sedda ahwardamist nenda- sammoti ka tõeks teggema, kui ommad kallid tootus- sed. Oh, pöggene siis tulles wihha eest; ehk: „Kes meist woib ellada tulle jures, mis ärrapõlletab? Kes meist woib ellada iggaweste tullelegi jures?“ Jef. 33, 14.

~~~~~

VI.

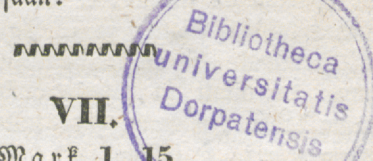
Apost. tegg. ram. 16, 30.

„Mis pean ma teggema, et ma õnsaks saan?“

Nenda küsib kartes pattune, kes on ommast patto unnest ülesärkanud. Pattune, kes ommast patto un- nest ärkanud, on se, kes teab, mis pat on, ja tunneb sest wallo, et ta pattune on, ja tunneb omma patto pärrast, ennast Jummalas wihha al, ja pörge tulle wäart. Kas sa olled ommast patto unnest ärkanud? Par- rago Jummal on keif innimesed ommast sündimisest

sabit, patto unnes maggamas, ja ei tunne nemmad omma hâdda mitte; ja jäwad nisuggusiks, kunni neid Summala Waimust ning sannast, selle lihhalikko magamisê uinumisê seest üles ärratakse. Nemmad ühtepuhko hüüdwad teine teise wasto: Rahho! rahho! agga ep olle sedda rahho; sest Summal on selge sannaga üttelnud: „Dälattel ep olle ühtegi rahho.“ Jes. 48, 22. Nemmad ellawad ühhest päwast teise, ja peawad surma ja kotho ja iggawest asja, ommast mõttettest emale. Ei loe nemmad pühha kirja ial tõsise nouga, et saaksid tunda, misuggune nende süddame ja ello luggu, egga õhka nemmad ial ommast süddamest Summala pole: „Oh, Summal, olle mulle pattusele armolinne!“ Agga kui sa ellad ilma Summala hallastamist keigest süddamest ennesele pallumatta, ehk jättad Summalat koggone pallumatta; sa sellega siis teed keigeselgemat tunnistust, et „sa kangel olled Summala ellust ärra, se rummalusse pärrast, mis on sinno sees,“ ni selget tunnistust, kui ellaksid sa keigesurema dälusse sees. Agga kui se Summala mele pärrast on, ühte innimest ärratada, ning temma süddant tundmisêle fata; siis ta ärkab otsego raskest unnest üles. Temma siis näab, mis ta ial enne ei olle näinud — et se wägga pahha ning raske asji on, Summala wasto patto tehha. Temma loeb tõe sannast, „et need kes dälad, lähhawad taggasi pörgo, keik pagganad, kes Summalat ärraunnustawad;“ Paul 9, 18. ja kohkub luggedes. Temma tunneb, et ta on Summalat mahhajätanud ja Temma wasto patto teinud; ja et temmal nüüd selge asji on, et surm on patto palik, ta siis küsib: Kuida peäsen pörgo hukatussest? Nisuggusel innimesel on se tõsine asji, kui ta küsib: Mis pean ma teggema, et ma õnsaks saan? Temma näab, temma tunneb, et iggawenne õnnis luggu nenda ei woi temma pärralt olla. Ei olle mailm, keige omma rõmo, keige omma au ning kasfoga temma ees ennäma mid-

dagi; ei woi ta temma kartlikko süddamele rahho anda, egga waigistada sedda pahha tunnistust ta sees. Temma nüüd hakkab Summalat palluma. Ja temma palluminne on nüüd süddame õige kõnneleminne Summalaga, agga ei mitte ennäma paljas wäljaspidine kõmbe, kui enne, mis ei sada head ühtegi. Temma omma hâdda tundminne aiab tedda Summala armo järje jure. Temma nüüd loeb Summala sanna seest, Summala iggawesse tõe otjust, ja igga sanna saab temma ellule sureks kasuks. Pattune, kas sa olled wahhest ennese kääst jo küsind: Mis pean ma teggema, et ma õnsaks saan?

Mark. 1, 15.

„Parrandage meelt, ja uskuge armööppetust.“

Needfinnatsed on need sannad, mis armas Õnnis-eggia nisugguste waeste pattuste wasto on üttelnud, kui sinna ja minna. Agga — mis on meleparrandaminne? Meleparrandaminne on Kristusê waimo tõ süddames, et innimenne omma patto-õnnetust ning süüd nenda ennesê tunneb, et ta immeks panneb, ennast weel pörkus ollematta — ja et ta patto nenda wõttab wihkada, et ei woi, muud kui peab tedda mahhajätma; ja hakkab keik mis pattust tulleb nenda kartma, et ta hea melega ennast lasseb õnsaks tehha, ja se läbbi, mis Jeesus Kristus waeste ärrakaddunud hingede eest on teind ja kannatanud. Pattune, kes meelt parrandab tunneb selgeste, et pat on nuhtlusê wäärt; et ta isse, kui pattune, on Summala wihha al; et patto ehk andeks antakse, ehk nuhheldakse; et temma isse ei woi omma keigewähhamagi ülleastmisê eest mitte hea seista, ja et temma ärrapeastminne ei woi

muud olla, kui selge Jummal armu tõ. Kenda allandatud, on innimenne kui walmistud, rõmoga wästo wõtma need rõõmsad sannumed Innisteggiaht, „kes on tulnud offima, ja õnsaks teggema, mis ärrakaddunud on.“ Luk. 19, 10. Wata, se on armoõppetus. Tõeste ühhe rõõmsad, üpris wägga rõõmsad sannumed ärrakaddunud, süalluse mailmale. Ja et „se fanna uštar on, ja keige wästowõtmiſse wäärt, et Kristus Jēsus mailma siſse on tulnud, pattused õnsaks teggema,“ 1 Tim. 1, 15. ſedda nüüd tunneb pattune, kes mele-parrandamiſſele ärranud, keigeſt ommast ſüddameſt. Jah, Temma on furnud, et Ta keige wäeſte pattuſte eeſt hea tahhab ſeiſta; ja et Ta, ſe ühhe Kriſtuſſe ſeſ, Jummal iſſe on ja innimenne, „ſepärraſt woib Temma ka allati ja täieſte õnsaks tehha neid, kes Temma läbbi Jummal jure tullewad.“ Ebr. 7, 25. Temma werri, „ſe innimeſſeſ ſanud Jummal werri,“ Ap. tegg. ram. 20, 28 olli wäggen, ja ſedda wallati ſellepäärraſt ärra, et ta pididi patto ärrawõtma; ja nenda, et kui ſinno pattud, waene pattune, kes ſa iſſe-ennast huffa moiſtad, ka ennam on, kui juukſe karwad ſinno peas, ehk kui liiw, mis merre äreſ; ja kui nemmad ehk on ſured ja raſked, ja punnaſed, kui elle-punnafed rided; ſa ſiiski woid lola, et „Jēsuſſe Kriſtuſſe werri ſind keikiſt pattuſt puhtaſ teeb;“ 1 Joan. 1, 7 et Jēsuſſe Kriſtuſſe werrel ſe wäggi on, ſind keigeſt pattuſt puhtaſ tehha, kui ſa temmaſt oſa tahhab. Agga, kuida ſaan ma temmaſt oſa? Kuida ſaan ma kätte temma trööſtimiſt? — Uſſo armoõppetuſt; loda ſelle peäle kindlaſte, mis Jummal fanna Jēsuſſeſt Kriſtuſſeſt ütleb, ja Temma heaſt meleſt ning ſureſt wäeſt, pattuſid õnsaks tehha. Agga eſs ſe ei olleſ üllemeel, kui tahhakſin uſkuda, et Jēsus Kriſtuſ on tulnud õnsaks teggema ka niſugguſt wägga willetſat, kui minna ollen? — Ei mitte, waid uſſo ſedda julgeſte; ſeſt „ſe on Jummal kääſſo = fanna, et

ſinna pead uſſma Temma Poia Jēsuſſe Kriſtuſſe nimme ſiſſe.“ 1 Joan. 3, 23. Ja ei woi ſe üllemeel olla, kui teme, mis Jummal kääſſib, ja Temma fanna peäle ſeiſame.

~~~~~

VIII.

1 Tim. 1, 15.

„Uštar on ſe fanna, ja keige wästowõtmiſſe wäärt, et Kristus Jēsus mailma ſiſſe on tulnud, pattuſad õnsaks teggema, kelle ſeaſt minna keigeüllem ollen.“

Selle fanna ſeſ on armoõppetus kui ühhe hobil kouſ. Jēsus Kriſtuſ on Jummal. „Temma on mailma lonud, ja keiſ mis taewaſte ſeſ, ja mis ma peäl on. Keiſ aſjad on Temma läbbi ja Temmale tehtud.“ Joan. 1, 1—3. Kol. 1, 16. Agga meie, Temma lo-mad, olleme Temma kääſud ülleaſtunud, ja Temma wästo tõrkunud. Temma olleſ meid woinud põrgo lükkata; agga, oh ſedda armasuſſe immet! Jummal on arwalikkukſ ſanud lihhaſ, ja on ilmale ſündinud. Ja mis tarwiſ? Pattuſed õnsaks teggema. Kuida on Temma neid õnsaks teinud? — Et Ta riſtiſambas nende eeſt on furnud; et Temma nende pattud ommaſ ihhuſ pu peäle on kannud, ja neid omma werrega nende pattudeſt on puhtaſ peſnud. Kaſ ma ollen ſedda im-meliſko Jummal armasuſt kül ial piete ärramõttel-nud? Minna ollen pattune, patto ſeſ ſündinud, ja ollen kui pattune, iggaweſſe nuhtluſſe wäärt. „Jēsus Kriſtuſ on mailma ſiſſe tulnud, pattuſed õnsaks teggema,“ — otſe niſugguſed, kui minna ollen. Kaſ ma ollen ial ſüddameſt kül pallunud, et Ta mind õnsaks peakſ teggema? Kaſ ma uſjun, et ma ükſ waene, willetſ pattune ollen? Kaſ ma tunnen ſedda, ja nut-tan ſedda? Ja kaſ ma tunnen, et kui Kriſtuſ mind ei te õnsaks, minna ſiis iggaweſte õnneto pean olle-

ma? Oh kui wägga paljo on neid, kes ial ei lähha Jeesuse Kristusse jure, ennast lasta õnsaks tehha! — Kõl paljo on neid, kes ei kanna hoolt ja on ilma-kartmatta ses, mis Jeesus Kristus pattuste eest on teinud! Agga kas minna kannan hoolt, ja wõttan sedda omma hinge heaks? Kas keif mo lotus on se uštawa fanna peäle asjutud — „et Kristus Jeesus mailma sisse on tulnud pattused õnsaks teggema?“ Oh sedda süddame jahhutawat fanna, et minna, ehk ma kül pattune, ja pattuste seast keige üllemge ollen, siiski woin peästetud sada pattust, mis ma ollen teinud, ja pörgust, kelle wäärt ma ollen, kui ma omma patto ja õalust kahhetsedes, Jeesuse peäle watan, ja ennast Temma kätte hõleks annan. Oh, tehko Summal, pühha Waim, mind kül kõlbawaks, Jeesuse peäle wadates! Mis ma waene, õnneto pattune, kes ma isse ennast ei woi aidata, kül peaksin teggema, kui ep õlleks Sedda, kes mind woib õnsaks tehha. Oh kui üpris wägga sure rõmoga pean ma need rõõmsad fannumed wastowõtma! Dõeste, keige wastowõtmisse wäärt on nemmad, ja iggamees peaks walmis ollema neid wastowõtma; sest iggamees on patto teinud; iggamehhel on arrapeästmist tarwis, ja iggamees, kes omma arrarikmist tunneb, woib ka Temma jure tulla, kes woib õnsaks tehha; sedda lubba on keelmatta. Oh Jeesand, pühha Waim, sada Sinna minnusse, et ma omma hinge arrapeästmist usun!

~~~~~

XI.

Joan. 6, 37.

„Kes minno jure tulles, tedda ei tahha ma mitte wälja lükkada.“

Oh kui armolinne ja helde on se waeste arrakaddunud

pattuste kallil sõbra südda! Kui murrelikko näitab Temma ennast igga hinge wasto, kes omma rahho, omma õnne otõib, ja on walmis armust, uesto lãbbi, ennast õnsaks lasta tehha, et ei sa midagi tedda keelma. Et nisuggused hinged omma julgust ei kauta, Ta siis rãgib nende süddame luggu ja tundmist neile wãgga armolikkult, ja kutsub neid keige jummalikko heldussega ennese jure tulles, üteldes: „Tulge minno jure keif, kes waewatud ja koormatud ollete, ja minma tahhan teile hingamist sata.“ Matt. 11, 28. On patto sullase põlli; on sadana ja mailma wallitus, teid arrawõsttanud? On südda teie sees, waewatud teie siust, ja aiab kartus teie julgust wälja? Waatke ommeti, armas Õnnisteggia sirrutab ommad kãed teie jãrrele wälja, teid wastowõtma, ja need armo sannad tulleswad Temma suust: „Tulge minno jure; minna tahhan teile hingamist sata.“ „Se on uštaw, kes sedda on tootanud,“ Ebr. 10, 23 ja ei woi Temma teid mitte petta. „Ei wõtta Temma wõskust mitte tehha omma tõsibusse polest.“ Paul 89, 34. Katske, ja tulge Temma jure. Temma tahhab ja woib teid peãsta; miispãrrast tahhate weel kahhe wahhel olla?

Agga, ütled sinna, minna ollen wãgga pattune. Teãda olgo sulle siis, et Jeesus Kristus on keigewãg-gewam lunnastaja. Sa ütled weel: „Ma ollen kaua jãnud Temma wasto seisma; mitto aastat ollen tiggeda kãega Temma wasto tõrkunud ja julgeste Ta wasto teinud.“ Olgo kül; siiski ullatab Temma hallastus so pole, ja ep olle sul ial tarwis selle sure hinge arsti wãe ning woimusse pãrrast kahhe wahhel olla. Ütled sa wahhest weel mo wasto: „Ei olle minna pattune, kui teised, waid keige pattuste seast ollen minna keige üllem;“ wata, siis on se fanna lunnastamisest õiete sin-nule lãkkitud. Jeesuse merri on Summala Poia merri, ja sepãrrast „teeb ta puhtaks pattust.“ 1 Joan. 1, 7. Temma õigus on Summala õigus, Rom. 3, 23 ja

fellepárrast woib Temma ka õigeks tehha sedda, kes on jummalakartmatta. Árra heida meelt árra; sest so hinge Õnnistusteggia ütleb: Kes minno jure tulleb tedda ei tahha ma mitte wájalúkkada. Ei te Temma wahhet mitte, sest et „Temma ei tahha, et monned peawad hukka minnema; waid et keif peawad mele-parrandamist kátte sama.“ 2 Peetr. 3, 9.

Agga, ütled sinna, efs ma pea súddant ning ello parrandama, ennego ma Temma liggi woin tulla? Kui sa tahhad odata, kunni sa ommast wáest sedda jouad; siis sa ommeti pead ommas pattus surrema. Temma peab sedda sulle teggema; ja Temma teeb sedda sulle tõeste, kui sa Temma risti jure tulled, ommad pattud tunnistad, ja ommaks õigeksamisefeks, ennast Temma werre peále toetad. Nisuggune, kui sa olled, kui waene árrakaddunud pattune, pead sa Temma jure tullesma et sa puhtaks saad pestud Temma werrega, et sa saad kaetud Temma õigusfega, et sa saad Temma waimust puhhitsetud, ja Temma au õsfa-lisfeks walmistud. Nisepárrast tagganed sinna wasto-wótmatta, ja ei tulle mitte julgeste wótma „ilma rah-hata ja ilma hinnata,“ Jes. 55, 1 sedda, mis Temma ni walmis on, sulle andma, andeksandmist, puh-hastust ning taewa. Pattusid wóttab Temma sepa-rast wasto, et Temma neid õnsaks woiks tehha; ja Temma selge tunnistus on se: „Kes minno jure tulleb — ja olgo temma kes, ja kuida tahhes — tedda ei tahha ma mitte wájalúkkada.“

~~~~~

X.

Rom. 5, 1.

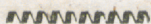
„Et meie nüüd usfust olleme õnsaks sanud, siis on meil rahho Jummalat jures meie Jesanda Jesusse Kristusse lábbi.“

„Dálatte ep olle úhtegi rahho, ütleb Jehowa.“ Jes.

48, 22. Pattusel, kes ep olle armo sanud, ei woi temmal rahho Jummalat jures olla. Ni kaua kui temma patto unnes alles maggamas on, woib temma kíl ilmakartmatta ja rahhul olla; agga ni pea, kui temma filmad on lahti tehtud, ja temma súdda hakkab tundma: kohhe ta siis peab ennast õnnetumaks leid-ma, kunni Jummal temma hingele rahho annab, pat-tud ta peált árrawóttes. Digusfeks sama, se on Jum-mala ees armo leidma ja Temmast wasto wóetama. Árm ja wastowótmimine, ei tulle nemmad muud kui usfust Jesusse Kristusse sísse, kes keif pattud tassu-nud omma pühha kallil werrega. Kui mulle antafse usfuda, et Jesus Kristus minno pattud on árrakan-nud; ei woi siis úhtegi ennam minno súddant ahas-tada; sest mul on siis rahho Jummalat jures. Ahhas-tus úhhe árratud innimesse súddames tulleb sest, et ta omma súud leiab ja ommad pattud tunneb. Ni pea kui waene, arg pattune siis kátte saab, et Kris-tus nisugguste innimeste eest, kui temma on, on sur-ma láinud; et Kristus, kui Jummal, keigellemat pattustki õnsaks woib tehha; et Temma fellepárrast mailma on sadetud, ja et Temma on úttelnud: „Kes minno jure tulleb, tedda ei tahha ma mitte wája-lúkkada;“ Joan. 6, 37 ni pea kui waene pattune sedda usfub, siis on temmal rahho Jummalat jures; siis ta woib Jummalat ommaks Jõsaks hída; siis ta woib Jummalat káest keif head lota; siis ta woib julgeste omma surma peále móttelba, ja Jummalat au lotusfes ennast rõmústada. Pattune, kas se on sinno luggu? Kas sa tead, et sul ilma Kristusfeta ep olle árralunnastamisfesi õsa úhtegi? Et ep olle ial sedda rahho Jummalat jures ilma Kristusfeta? Et, kui so pattud sulle ei anta andeks, so ello on õnneto, ja so surm sind ilma járreleandmatta iggawesse hukkatusse sísse wiib? Agga kui ma Jesusse peále watan, kui selle peále, kes mind ainoufsi õnsaks teeb, ja keif

omma lotust mo ennepe peäle, kui tühja asja ülle kae heites, Temma jure ollen lainud; ei kaina Jummal siis mo peäle mitte wihha; keif mo pattud on mulle siis andeks antud; minna ollen Jummalast siis wasto woetud ja kui ma ehk tannagi surren; ma lähhan siis Summa lajure. Ja oh sedda õnnist luggu; kui meil ei ellus egga surmaske polle midbadi karta! kui Jummal on meil sõbraks, Kristus meie lunnastajaks, ja pühha Waim meil trööstiaks; kui surm ep olle meie waenlane ennam, ja Jummal taewas meie koddo on, ja iggawenne rahho ning rõmo aeg on meie ees! Pattune, kas sefinnane on sinno luggu?

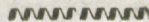
XI.

1 Peetr. 2, 7.

„Teie nüüd, kes teie usute, on Ta kallis.“

Pühha Peetrus rägib Jeesusest Kristusest, sest kallist, waeste ärrakaddunud pattuste surrewast sõbrast, kes meie peäle hallastas, ennego meie issege armo eneste peäle heitsime; ja kes meie eest surma läks, sest et meie muido pörge olleksime piddand fama. Kui teie nüüd usute, et teie pattud teid wägga õnnetumaks olleksid teinud, kui Kristus ep olleks neid ennepe peäle wõtnud; ja et teie iggaweste olleksite ärranetud piddand ollema, kui Kristus ep olleks sanud needmisfeks teie eest; kui teie allandikko lotust se andeksandmispe peäle ommas süddames tunnete, mis Temma werre läbbi on fadetud; ja kui teie Temma peäle waimus nenda wadate, kui ütles Temma need sannad teie wasto, mis Temma se waese pattuse naese wasto ewangeliummis ütles: Luk. 7, 48. 50 „Minne rahhoga; sinno pattud on sulle andeks antud;“ siis on Kristus teile kallis; siis armastate Tedda ülle keige

asjade; siis mõtlete heamelega Temma peäle; siis kulete heamelega Temmast, ja wõttate heamelega Temmast räkida. Teie siis tahhate heamelega ja keigest süddamest keif tehha, mis Temma on käsknud, ja keif mahhajätta, mis Temma on kelanud, ja ehk teie kül keif mailma woiksite kasuks sada. Wata, nüüd ollete ueks lomaks sanud. Ei woi teie nüüd mitte ennam nenda ellada, kui teie enne ellasite: teie olleie ueste sündinud. „Wannad asjad on möda lainud; wata, keif on ueks sanud.“ 2 Kor. 5, 17. Mis teie ennemuiste wihkasite — Jummalale au anda, ja Temma sanna luggeda ning kuulda — se nüüd on armas teie melest; ja mis teie ennemuiste armastasite — tühja feltsi ning õalatte rõmo — ei tahha teie sedda nüüd mitte ennam. Ei woi teie õhto nüüd maggama heita, ilma õnnisteggiat Temma sure hallastusse eest tannamatta, misga Temma teid ta päwa otsa kannud, egga ilma ennast Temma kätte holeks andmatta, et Temma õsel teie eest murret kannaks, ja omma armo tiwadega teid kattaks, et kurrat, se mõiraja loukoer, teist osha ei sa; ja ehk surm teil wahhest tulles enne päwa walget jo: et Temma teid siis ennepe jure taewa wõtaks. Ja kui teie unnest üllesärfate, ei woi teie siis omma päwa tõle miäna egga innimeste seffa, ilma Tedda pallumatta, et Ta teid mailma kõite ning sadana kawwala kiusamispe eest armolikkult wõttaks hoida. Teie ainus sowiminne saab nüüd ollema, omma armsa õnnisteggia mele pärrast olla, ja ep olle teil nüüd sedda suremat kartust mitte, kui et teie wahhest Temma meelt ei pahhanda. „Ehk teie nüüd sõte, ehk jote, ellik mis teie tete, sedda keif teie nüüd jowite Jummalala quuks tehha.“ 1 Kor. 10, 31.

Ebr. 12, 14.

„Nõudke takka pühitsemist; ilma selleta ei sa ükski
Jesandat näha.“

Jummal on üks pühha Jummal; Kristus on üks
pühha Dnisteggia; Jummal Waim on üks pühha
Waim; taewas on üks pühha paif; Jummal inglid
on ühhed pühhad inglid, ja keif se Jummal arra-
lunnastud rahwas on üks pühha rahwas. Ollen ka
minna üks pühha innimenne? Kui ma ep olle mitte
pühha, siis ütleb pühha kirri mulle, et ma ei sa Jē-
sandat näha, ei woi Jēsandat näha. Ei sa siin
ühhest wäljaspiddisest wisipärralisest üllespiddamisest
mitte kül; sest wäljaspiddine hea kombe woib kül olla
ilma pühhitsematta, ehk kül pühhitsemine ei woi ial
olla ilma hea kombeta. Oled sa pühha innimenne, ei
hoia sa siis mitte ükspäinis keige patto eest, waid sa
wihkad patto ka keigest süddamest. Sa wihkad igga-
ühhe patto; sa wihkad, ja hirmus on so melest keif,
mis Jummal tahtmisega mitte ühte ei sünni. So
wihha lähhab so ennesega peäle, se patto ja se kur-
jusse jure pärrast, mis on so sees, ja kust sa ei woi
lahti sada, ja ei woi sa sellepärrast ennast mitte sal-
lida. Ei mitte ükspäinis omma ello seest ei leia sinna
patto, waid ka omma süddamest. Kui sa olled püh-
hitsetud innimenne, ei laeba südda so sees siis mitte
ükspäinis so kurja teggude ning sannade peäle, waid
ka so kurja mõttette peäle, mis so süddames touswad.
Ei sowi sinna mitte ükspäinis innimeste filmade ees
heaks wäljapaistada, waid ka ilmalaitmatta olla Jum-
mala ees, kes süddant läbbikatsub. Sinna puad seest-
piddist ühtesamist Jummal meele ning tahtmisega.
Kas asfi sinnoga on nenda? Mõtle et kirjutud on:
„Ilma pühhitsematta ei sa ükski Jēsandat näha.“

Pühhitus on, ühhe sannaga, Jummal armastus, mis
on wäljawallatud süddamesse pühha Waimo läbbi,
kes meile on antud. Ja sest armastusest on siis keif
se pühha sannakuulminne. Jummal sanna saab siis
ello ja kombe juhhatamisega nõrks; ja Jummal au
on siis meie filma ees ja meie süddames, ja Temma
pärrast wõttame siis omma sannad rätida ja omma
teud teha. Ei woi siis ükski innimenne taewa sada,
kui ep olle temma pühhitsetud. Kas sa usud sedda?
ja kas so süddame palluminne on allati: „Jēsand,
pühhitse mind läbbi ja läbbi, ihho, ja hinge, ja wai-
mo?“ Dns nenda; wata, siis on Jēsand sedda head
tööd so süddame sees alganud, ja wõttab sedda ka
lõppetada meie Jēsanda Jēsusse Kristusse päwani, et
Temma sind ilmariggata ja ilmalaitmatta ennese ette
woib seada armastuses.

~~~~~

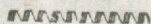
XIII.

Lit. 2, 13.

„Ja ootke sedda õnnist locust, ja se sure Jummal ja meie
Dnisteggia Jēsusse Kristusse au ilmunist.“

Sesinnane on ühhe usklikko hinge wägga õnnis di-
guš, — temma otab omma Jēsanda teist tullemist.
Jēsus on tootanud, et Ta jälle tahhab tulla, — „et
Ta noppeste tahhab tulla.“ Jlm. ram. 22, 20. Tem-
ma on ütelnud, et Temma tullemine äkkitselt saab
ollemä, „et Temma tulles, kui waras õfel.“ 1 Tesf.
5, 2. Usklik otab nüüd sedda tullemist, ja walmistab
rõmoga Temma wasto minnema. Temma teab, ehk
kül Jēsand Jēsus awwalikkus saab omma wäe ingli-
dega; ja tulles-legega nende kätte maksab, kes Jumma-
lat ei tunne. ja kes meie Jēsanda Jēsusse Kristusse
armo-õppetuse sanna ei kule; kes peawad nuhtlust kan-
natama, iggawest huffatust, ja arraheditud ollemä

Jesanda pallest, ja Temma wäe auusi; — Temma ka tulleb, et Ta peab sama sel päwal auustud omma pühha rahwa sees, kes uskwad: 2 Tess. 1, 7 — 10. Sepärrast „otab temma sedda õnnist lotust. Temmal on rahho Summala jures. Jesusse Kristusse läbbi.“ Temma sü, mis tedda panui kartma, on temma peält ärrawoetud. Temma ussub, et kohtomoistja on ta sõbber; sepärrast otab temma rõõmsas lotusfes sedda, mis peab tulles. Temma tunneb, et õige rahho seisus ei olle siin weel temma kä; sest, ehk kül patto sü on woetud ta süddame peält, ja patto armastus ning patto melewald ta süddamest on kaddunud; siiski temma tunneb walloga, et pat alles on ta sees; ja sellepärrast iggatseb temma Kristusse tullemist, et Temma patto hopis kautaks ta feest. Temma lotus on üks õnnist lotus, sest et need asjad, mis peäle temma lodab, ärraräkimatta kallid ja iggawessed on, ja et nemmad ial ei woi kättetullematta jada sellele, kes uskus ning lotusfes neid otab. „Sest meiege, kes siin maias — lihha ja werre sees — olleme, õhkame ja olleme waewatud,“ 2 Kor. 5, 4 patto, kurwastusse ja kiusatusse läbbi; agga meie Jesanda Jesusse Kristusse au ilmunisfes „tahhab Summal ärrapühkida keif wee-pisfarad meie silmist; ja furma ei pea ennam ollema, egga leinamist, egga kiskendamist, egga waewa ei pea ennam ollema; sest et esimesesed asjad on ärralainud.“ 1. Tim. 2, 4.

XIV.

Lu. 11, 13.

„Kui nüüd teie, kes teie kurjad ollete, märkate häid andid anda omma lastele; kui paljo ennam annab se Jäsa, kes taewas on, pühha Waimo neile, kes Tedda palluwad.“

Mendesinnaste fannade sees annab meie armolinne

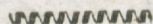
Jäsa meile sedda lubba, ühte suurt asja omma ennese süddame järrel ärraarwata. Temma tulletab isä ja euuma süddame armastust meie mele, et Ta tahhab meie lotust kinnitada, ja meie julgust ellawaks tehha. „Missuggune Jäsa on teie seas, kennelt poeg leiba pallub, kas ta peaks temmale kiwvi andma?“ 11 salm. Kui laps, kelle köht tühhi, omma isä jure tulleb, ja ütleb: Armas isä, minno köht on wägga tühhi; anna mulle leiba! — kas isä peaks, tedda pilkades, kiwvi temmale andma? Ei wist mitte, olgo temma siis metsalisse sarnane. „Ja kui laps ta käest kalla pallub, kas ta peaks temmale madbo andma kalla eest? Ehk kui temma munna pallub, kas ta peaks temmale korpioni andma, et ta peab tedda hammustama? Kelle südda annab sedda mõtteldage. „Kui paljo ennam annab se Jäsa, kes taewas on,“ kelle heldus ning armastus omma waeste pattuste laste wasto paljo surem on, kui teie armastus ning heldus omma laste wasto, „pühha Waimo neile, kes Tedda palluwad?“

Minna ollen waene, rummal pattune. Pattusfeks pean ennast Summala ees tundma, ja nisuggusfeks, kes on õigusfega Temma wiha al. Jesust Kristust pean ommaks Õnnisteggiaks tundma: sest „Tedda tundma, se on se iggawenne ello.“ Joan. 17, 3. Agga ei woi minna se õnsaksteggewa tundmisfele mitte sada, kui agga Summala sanna läbbi. Summal on omma pühha Waimo tootanud anda, et Temma sedda waest, rummalat pattust, kes omma rummalust tunneb, et ta midagi ei tea — sest seeb se asfi on — keige tõe sisse peab juhhatama, mis temma trööstimisfeks ja õnnistusfeks temmale tarwis. Oh Jäsand, õppeta mind omma Waimo läbbi!

Waene, ilmaaitamatta pattune ollen! Ei olle minul sedda woimo mitte Summala Poia sisse uskuda. Ja ommeti on usf Temma sisse õnnistusfe keigeüllem asfi. Mo südda on kartust täis mo pattude pärrast.

Tedda pean ma tundma, ja Temma üllestoumisise wägge. Agga ei woi ma, ehk kül keigest omma wäest püan, ommeti usko ial kätte sada, muud kui jaan sest ilma, ilma Summala andmatta. Agga Summal on omma pühha Waimo meile tootanud; et Temma neile, kes allanduses sedda palluwad, usko peab saatma. Dh Jesand, anna siis ka minnule usko; anna sedda mulle mo süddame rahhuks, mo hinge õnnistuseks, ja sinno pühha nimme iggawesseks auuks.

Summal annab omma pühha Waimo neile, kes Tedda palluwad. Ilma temma aitmatta ei woi meie muud middagi, kui agga patto tehha ja meid õnnestuse sisse sata. Kas sa tunned, et se abbi sulle tarwis? Kas se tundminne, et sedda tarwis, sind aiab armo-järje jure, et sa woiksid Temma rohket õnnistamist kätte sada? Kas sa pallud Tedda ennesele, kui laps, kelle köht on tühhi, omma isä kääst leiba pallud? Kas sa tunned omma rummalust nenda, et sa Temma kallist õppetust sure hologa otsid? — ja omma ennese ilmaaitamatta asja nenda, et sa Summala abbi õhka-des ennesele pallud? „Palluge, siis peab teile antama; otsige, siis peate teie leidma; kopputage, siis peab teile lahti tehtama.“ Ei woi Summal omma fanna mitte walleks jätta. Ja kui sinna olled pallunud ilma sulle andmatta; ei olle sa siis mitte süddamest pallunud. Sa siis olled pallunud ilma tundmatta, et sul tarwis. Pallu Summalat, et Ta sulle annaks omma hädda tunda ja mis sul tarwis, ja siis Ta saab sind aitma, saab sulle andma. Pallu Tedda, et Ta sind õppetab palluma. Tulle Temma jure kui waene, rummal, ilmaaitamatta lapsok; sest: „kui teie ei põra ümber, ja ei sa kui lapsoksed, siis ei sa teie mitte taewariki.“ Matt. 18, 3. Dh Jesand, anna meile sedda lapselisko meelt!

XV.

Ebr. 9, 27.

„Innimestele on seatud, üksford surra, agga pärrast sedda koshus.“

Sinna ja minna, mollemad olleme surrellikud innimesed. Paljo omma sõbro ja suggulasi olleme näinud hauda pandama; paljo, kes nored ollid, ofsego meie, ja kes, meie arwates, kül olleksid weel woinud ellada. Pittkad, rängad haigusjed lõppetasiid monnele sedda ello joudo meie silma nähjes; teised jälle surrid järsko ärra, ja ep olnud surma märki ühtegi. Ja Summal üksi teab, mil ka meie nende järrel jouame. Ei tea meie omma surma päwa mitte; — meie aeg on Summala kä — ehk Ta tulleb enne õhto jo. Agga sedda teame, et surma tund saab tulles. Et ta ka kangel ei olle, sedda kül teame; agga kui liggi ta wahhest jo on, ei tea meie sedda mitte. Ja on se tõssi; eks se polle siis keigesurem jölledus ja pimmedus, mele-parrandamist tulleswa pedie jätta! Ei tea meie jo mitte, kas meie homme weel ellame; agga mele-parrandaminne on armo and Summala käest: Temma jo pea woib meie wasto üttelda, kui meie tänna koshhe sedda ei pallu: „Agga et ma ollen hüüdnud, ja teie ollete wasto tõrkunud; ma ollen omma kät sirutanud, ja ükski ei panne tähhele; ja teie ei olle ei ühheski minno nouust holid, ja ei tahtnud mo nomimist mitte: siis tahhan minna ka teie hukkatuses naerda, ma tahhan irwitada kui se tulleb, mis teile hirmo teeb; kui se, mis teile hirmo teeb, tulleb kui arrahawitamisse tuul, ja hukkatus teie kätte saab kui tulispa; kui kitsas ja ahvastus teie kätte tulleb. Siis nemmad mind kül hüüwad, agga minna ei wasta mitte; kül nemmad warra hommiko mind otsiwad, agga nemmad ei leia mind mitte. Sepärrast et nemmad tundmist wihtasid, ja ei wallitsend mitte Jehowa kartust ärra.“ Salom. õpp. 1, 24 — 28.

Pärast surma tulles kohhus. Meie peame keif ükskord Kristusse kohto-järje ees seisma, ja wastust andma keigest sest, mis meie ihho põlwes olleme teinud, olgo hea ehk kurri. Agga kes peab selle kohto ette astuma? Keif, olgo nored ehk wannad, olgo rikad ehk waesed, keif ilma luggu sest piddamatta. Sinna ja minna, mollemad peame ka senna astuma. Agga mis asja pärast? — Keigewäggewama kohtomoistjale peame kostma omma fallaja mõttete ning omma fallajatte teggude pärast. Temma ka on üks meletulletamisese ramat, kus keif kirjad mõtted, fannad ning teud siise on kirjotud; ja neid keif tuakse siis, iggaweseks häbbiks meile, walge ette, kui nemmad ei olle mahhakustutud meie Jēfanda Jēsusse Kristusse kallil werre läbbi. Meie loeme Jlm. ram, **6, 16** et sel päwal monned mäggede wasto wotwad hūda, ja kaljude wasto ütelda: „Langege meie peäle, ja pange meid warjule Selle palle eest, kes au-järje peäl istub, ja Dalle wihha eest.“ Andko Jummal kül, et ei sinnule egga minnule nenda ei tulles. Agga et meil ei tulles sedda karta, siis „noudkem Jehowat, et Tedda woib leida, ja hüidgem Tedda appi, et Temma liggi on. Däl jätke ommad wiisid mahha, ja kes nurjato, ommad mõtted, ja pōdrgo Jehowa pole, siis hallastab. Ja temma peäle, ja meie Jummal pole, sest Ja annab wägga paljo andeks.“ Jēf. **35, 67**. Nüüd on armo pääw; agga wägga hilja on hallastamist ofsi da, kui kohtopääw jo ka. Surred sinna ilma oēsata Kristussest, parrem olles sinnule siis olnud, kui ep olles sinna ial sündinud; sest parrem on, et innimest ei olle, kui et ta iggaweste pōrgus põlleb. Ja se saab igga armoleidmatta, pattustpōormatta innimeesse wägga õnneto oēsa ollema. Jummal, kes ei woi walletada, on sedda nenda ütelnud.

~~~~~

XVI.

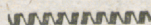
Exr. 2, 3.

„Kuida peame meie ärrapeasma, kui meie ni surest õnnistusest ei holi?“

Õeste suur õnnistus, mis keel ei rāgi ärra, ja mis kēib ille meie moistusse, agga mis Jummal ommas tarkusēs ning armastusēs, mo waese, ärrakaddunud hingele on walmistanud! Ja Jummal ainosündinud Poia surm on sedda õnnistust saatnud. Jo ollin pōrgo āre liggi! Sūggawaste ollin langenud! Paljo ja sured ollid mo pattud ja nisuggust ärrapeastmist olli mul tarwis. Dh kui üpris wägga õnneto aēsi, kui innimmenne sest surest õnnistusest ei holi! Ep olle Jummalal teist poega mitte anda! Kui teie sest surest heast luggu ei pea; kui teie hoolt ei kēina, et teie oēsa sest sate; kui teie wägga kartusse wāart luggu, egga se õnnistus, mis siiski teile pakkutakse, teie sūdamesse ei putu, teile middagi wālja ei te, kuida woite siis pōggeneda? Ei woi. Teie heidate sedda ainust Õnnisteggiat ärra, ja tete sellega sedda keigefuremat patto. Teie teotate Jummal hallastust Kristusse Jēsusse seēs, ja tallate Kristusse kallist werd omma jalgega. Eks se mõtte jo ei sada jällestust teie peäle? Ja teāda olgo teil, et igga kartmatta, ilmapallumatta pattune on selle wägga raske sū al. Ep olle neile abbi leida kusfagi, kes Kristust ärraheitwad. Ep olle jo teist patto-ohwri mitte; mis nende waeste eest siis ohwriks pāina? Nende hukkasaminne ei woi siis ükski pōōrda; ja se on liggi jo, ja saab iggaweseks aiaks, ja wägga hirmus ollema. Dh, mõtelge: „nüüd on lse dīge armas aeg; nüüd on se õnnistusse pääw.“ 2 Kor. **6, 2**. Surrete ilma Kristusseta, ei woi teie siis Jummalal pallet ial rōmoga nāha. Kohtomoistja suust sate, parrago Jummal,

fiis sedda ofustu ennefele: „Ninge ärra minnuft, teie ärraneetud, iggawesse tullesse, mis walmistud on kurratile ja temma inglidle.“ Matt. 25, 41. Oh, Summal hoidko selle eest! Sepärrast pallun minna sind weel üksford, mo armas ka-pattune! Ärra panne sedda ramatokest weel mitte käest ärra; waid ja möt-
lema, ja pöra. Lange omma põlweli mahha, ja pal-
lu Summalat, et Sa so süddant wõttaks ärratada,
ja Jeesusse Kristusse tundmist sulle anda. Ka minna
pallun so ärralunnastamisese, so ärrapeastmisese pärrast.
Ep olle ma mu asja pärrast se ramatokesse so kätte
annud, kui et ma sulle iggawest head põlwe sowin.
Oh Summal, anna Sinna, et seshinnane piisoke ra-
mat temma luggeja hingele paljo head woiks sata,
aialikkult ja iggaweste. Dnnista sedda, ja olgo Sinno
kallid õppetused, mis ta mele tulletab, kül mitmele
ühheks ello haifuks elluks, agga ei mitte ühheks sur-
ma haifuks surmaks.“ 2 Kor. 2, 15. Sedda aita ja
anna, oh Jeesand, Jeesusse Kristusse pärrast! Amen.
Amen.

Peäleluggeminne.

Armas luggeja, kes sa ial ehk olled, — noormees
ehk tüdruk, omma ello rõõmsail hakkatusse päiwil, —
ehk mees ehk naene, ello-ea kõrgussel — ehk ka halli
peaga mees, ehk naene, kes sa ello pallawat jo olled
ärrakatsnud, — olled sa needsinnatsed jutlusse lugge-
misfed luggenud; ärra panne neid fiis mitte kõrwale,
et sinna neid ennam ei peaks kätte wõtma. So need
jälle ette, ja loe neid ueste. Katsu selle tarwis õiget
lahket tundi, ja loe sure hõlega. Nemmad sawad so
süddamesse mõtted ärratama, mis, kui ühhe Sum-
mala inglid, sind pattust ärrapöörwad, ja sind mae-

ntsewad Summalat palluma. Sa saad sa agga korra
ommad põlved nikkutanud Summala pole, kes allati
so liggi on, ja Jeesusse Kristusse omma Dnnisteggia
pole, ja ommad palwed Temmale ütelnud; ja olgo
kül ehk piisut ja alwad sannad: sa fiis olled omma
kät jo wäljasirutanud Summala omma Jeesanda jär-
rele, kes se peäle armastusese ammo jo on ootnud.
Temma fiis hakkab so käest finni, ja wõttab sind
patto porrist wäljatommata, ja sind puhhastada, ning
sind isse nenda watmistada, et sa julge lotussega
nende iggawesse ello ning rahho maiade pole woid
tõttada, mis Jeesus Kristus, sinno Jeesand, sulle ja
keikile iunimestele ühhe kalli ohwriga on wäljateinud
ning neile ommaks saatnud. Sa fiis saad sa üksford
wist sedda meestki õnnistama, kes needsinnatsed lühhi-
kesfed jutlusse-õppetused sulle on kirjotanud, ja neid
selle maenitusese sannaga armsamaks weel sulle püdis
kita.

